

ISSN:1306-3111
e-Journal of New World Sciences Academy
2009, Volume: 4, Number: 2, Article Number: 1C0036

EDUCATION SCIENCES

Received: December 2008

Accepted: March 2009

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2009 www.newwsa.com

Ali Aksu

Dokuz Eylul University

ali.aksu@deu.edu.tr

Izmir-Turkiye

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA VİZYONER LİDERLİK

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, İlköğretim okulu öğretmenlerinin vizyoner liderliğe ilişkin algılarını belirlemek ve bu algıların bazı değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Araştırma tarama modelindedir ve 2007-2008 eğitim-öğretim yılında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini İzmir ilindeki 19 Metropol ilçe, 422 devlet ilköğretim okulu ve 13.644 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmaya tabakalı örnekleme yöntemiyle 19 metropol ilçeden 61 ilköğretim okulu ve 665 öğretmen alınmıştır. Araştırmada, Sashkin ve Rosenberg tarafından geliştirilen Liderlik Profili Anketi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda şu bulgular elde edilmiştir: Öğretmenlerin vizyoner liderliğe ilişkin algıları büyük ölçüde etkili düzeydedir. Öğretmenlerin vizyoner liderliğe ilişkin algıları kıdemlerine, görev yaptıkları okuldaki öğrenci sayısına, görev yaptıkları ilçe ve görev yaptıkları okulun T.K.Y ödülü alıp-almasına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Vizyon, Vizyoner Liderlik, Eğitim Yönetimi, Eğitim Denetimi

VISIONARY LEADERSHIP IN PRIMARY SCHOOLS

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the perceptions of primary school teachers about visionary leadership and to display whether these perceptions differ significantly according to some variables or not with their perceptions about the visionary leadership. The study is a survey type and it was carried out in the academic year of 2007-2008. The population of the study consisted of 422 state primary schools in 19 metropolitan districts of İzmir and 13.644 teachers. 61 primary schools and 665 teachers from 19 metropolitan districts were taken into the sample with a method of stratified sampling. Leadership profile survey developed by Sashkin and Rosenbach were used in the study. As a result of the research those findings were obtained: Perceptions of teachers' about visionary leadership is very great level. The perceptions of the primary school teachers about visionary leadership differ significantly according to their years of experience, the number of the students at school they work, the district they work in and to whether their schools have an award of TQM or not.

Keywords: Leadership, Vision, Visionary Leadership, Educational Management, Educational Supervision

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

1.1. Problem Durumu (Problem)

Liderlik, sosyal bilimlerin ortak inceleme konularından biri olmasına karşılık, liderliğin ne ifade ettiği konusunda sosyal bilimciler arasında ortak bir algı dayanağı oluşturamamıştır. Liderlik farklı bakış açılarından yaklaşıldığında, farklı biçimlerde analiz edilebilen ve tanımlanabilen bir kavramdır (Özden, 1999: 117; Şişman, 2004: 1; Arıkan, 2001: 285). Liderlik konusunda 3000'den fazla ampirik araştırma yapılmıştır (Çelik, 2000: 1).

Liderlik, tarihin her devrinde olmuştur. Hiyerarşik bir doğası olan insanın gelecekte de liderlikten vazgeçmeyeceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bazı yazarlar dünyada gittikçe yaygınlaşan demokrasî hareketleri, katımlı yönetim biçimleri, bilimsel gelişmelerin liderlik gereksinimini azalttığı görüşünü öne sürmektedirler. Ancak grup etkinliği ve verimliliği söz konusu olduğunda, insan çabalarının birleştirilmesi ve koordine edilmesi gerektiğinde mutlaka lidere gereksinim duyulmaktadır (Eren, 1993:337). Örgütler için çok önemli görünen liderlikle ilgili tanımlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Liderlik bir grup içinde oluşur. Lider, zorunlu olarak grup üyeleriyle ilişkilerini yürütür. Liderlik, lider ile grup arasında bir etkileşim sürecidir (Aydın, 2000: 337).

Liderlik, insanları belli bir yolu takip etmeleri konusunda etkileme faaliyeti olarak tanımlanabilir (Adair, 2004: 63).

Mulins'e göre liderlik bir kişinin, diğerlerinin davranışlarını etkilediği bir ilişkidir (Ehigie ve Akpan, 2005: 336).

Zaleznik'e göre liderlik, izleyicilerin düşünce ve eylemleri etkileme doğrultusunda güç kullanmadır (Çelik, 2000: 1).

Liderlik, insanları belli bir yolu takip etmeleri konusunda etkileme faaliyetidir (Adair, 2004: 63).

Yöneticiler örgütlerde çok sayıda işin yapılmasından sorumludurlar. Yöneticilerin en önemli görevlerinden biri de liderlik ve yönlendirmedir (Arıkan, 2001: 285). Lider yeni amaç yaratır, eski bir amaca ivme kazandırır, eylemin yeni yönünü başlatmaya hizmet eder (Caroselli, 2000: 3).

Liderlik konusunda yapılan araştırmalarda, özellikle 1990'lı yıllardan vizyoner liderlik konusuna büyük önem verilmiştir. Vizyoner liderliğin önemi, örgütlerin geleceğe yönelik belirsizlikleri gidermesinde gösterdiği başarıya dayanmaktadır. Örgütlerde meydana gelen hızlı değişim, örgütlerin geleceğe yönelik kararlarını etkilemektedir. Bu hızlı değişim sürecinde örgütleri paylaşılan bir vizyonla geleceğe taşıyan ve örgütsel körlükten kurtaran vizyoner liderler, geleceğin liderleri olarak görülmektedir (Çelik, 2000: 165).

Vizyon, sahip olduğumuz değerlerin anlam ve yansımalarıyla zihnimizde çizdiğimiz tablodur (Özden, 1999: 41).

Vizyon, gidilecek yeri tanımlamaktadır. İnsanların yaşayabileceği, varmak için cesur adımlar atabileceği, bu günden ve şu andaki durumdan farklı bir dünya sunmaktır (Robins, 2007: 3).

Swift, vizyonu görünmez olanı görebilme yeteneği olarak tanımlamaktadır (Caroselli, 2000: 3). Geliştirilmekte olan bir vizyon rüya değil, geleceği yaratmaktır (Sashkin ve Rosenberg, 2005: 5).

Sashkin'e göre gerçekleştirilmesi öngörülen amacı açıkça ifade eden vizyonuyla aynı kapsamda örgütsel kültürün dönüşümünü sağlamayı başat görev olarak algılayan kişi vizyoner liderdir (Erçetin, 2000: 72).

Vizyoner liderlik, insanları topluca etkileyebilecek ve harekete geçirebilecek vizyonları oluşturabilme ve iletibilme yeteneğidir (Çelik, 2000: 170).

Vizyoner liderliğin beş boyutu bulunmaktadır. Bunlar;

- Vizyonda iletişim,
- Düşünce çeşitliliği ,
- Çeşitli konular, iletişim ağı, takım çalışması ve mükemmel kültür gelişimi,
- Kişiler arası konular, ikili iletişim, insan yönlendirme, katılım stili ve yüksek görünürlük,
- Kişisel özellikler, pozitif kendine saygı, sebat, azim ve tutarlılıktır (Manning ve Robertson, 2002: 138).

Liderlik kültürel, politik ve örgütsel faktörlerin toplandığı okullarda büyük önem taşımaktadır (Berry, 1997: 52). Bir eğitim liderinin vizyonu ise onun okulun varlık nedeni ve eğitimin amacı gibi konulardaki temel kabullenmelerinin çizdiği ufuktur (Özden, 1999: 54).

Murgatroyd ve Morgan'a göre okul vizyonunu geliştirmeden önce, okulun güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi gerekir. Okulda vizyon geliştirme süreci altı adımda gerçekleştirilir. Bunlar;

- Vizyon toplantıları,
- Anahtar kelimelerin belirlenmesi,
- İmaj öğelerinin belirlenmesi,
- Vizyonu şekillendirecek değerlerin belirlenmesi,
- Bir vizyon ifadesi önerisi ve
- Vizyonun kesinleşmesidir (Aytaç, 2000: 6-7).

Yukarıda da belirtildiği gibi okulların amaçlarına ulaşabilmesi için özellikle vizyoner liderlik davranışları önemli görülmektedir. Yapılan araştırmayla ilköğretim okulu müdürlerinin vizyoner liderlik davranışları belirlenmiştir.

1.2. Problem Cümlesi (Problem Sentence)

İlköğretim okulu öğretmenlerinin vizyoner liderliğe ilişkin algıları ne düzeydedir ve bu algıları bazı değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.3. Alt Problemler (Sub Problems)

- Öğretmenlerin vizyoner liderliğe ilişkin algıları ne düzeydedir?
- Öğretmenlerin vizyoner liderliğe ilişkin algıları cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Öğretmenlerin vizyoner liderliğe ilişkin algıları kıdemlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Öğretmenlerin vizyoner liderliğe ilişkin algıları branşlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Öğretmenlerin vizyoner liderliğe ilişkin algıları eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Öğretmenlerin vizyoner liderliğe ilişkin algıları görev yaptıkları okuldaki öğrenci sayısına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Öğretmenlerin vizyoner liderliğe ilişkin algıları görev yaptıkları ilçeye göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Öğretmenlerin vizyoner liderliğe ilişkin algıları görev yaptıkları okulun kalite ödülü alıp almamasına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Liderlik konusu sosyal bilimlerin diğer alanlarında olduğu gibi eğitimcilerin de önemle üzerinde durdukları bir konudur. Son yıllarda değişik liderlik biçimleri yoğun şekilde incelenmektedir. Bu liderlik biçimlerinin en önemli görülenlerinden biri de vizyoner liderliktir.

Eğitim sisteminde yöneticilerin vizyon sahibi olmalarının, eğitimin kalitesini daha da artıracakı söylenebilir. Bu şartlarda eğitim sistemi içindeki yöneticilerin vizyoner liderlik davranışlarını belirlemek yapılması gereken en önemli işlerden biri olarak görülmektedir. Ancak bu saptamalardan sonra yöneticilerin ne ölçüde vizyoner liderlik gereksinimi olduğu ortaya konulup, gerekli eğitsel çalışmalar yapılabilecektir.

Yapılan çalışmayla İzmir ili metropol ilçelerdeki ilköğretim okulu müdürlerinin vizyoner liderlik davranışları belirlenmiş, önerilerde bulunulmuştur. Türçe'ye çevrilerek, geçerliği ve güvenilirliği sağlanan TLP (Lider Profili) anketinin diğer okullarda da kullanılmasının yöneticilerin vizyoner liderlik davranışlarını büyük ölçüde belirleyerek, eğitimin gelişmesine katkı sağlayacağı umulmaktadır.

3. YÖNTEM (METHOD)

Yapılan araştırma tarama modelindedir. Araştırmanın evrenini 2007-2008 eğitim öğretim yılında İzmir İlinin metropol ilçeleri Devlet ilköğretim okulu öğretmenleri oluşturmaktadır. İzmir ilinde 19 metropol ilçe 422 ilköğretim okulu ve 13644 öğretmen bulunmaktadır. 19 metropol ilçe, 61 ilköğretim okulu ve 665 ilköğretim okulu öğretmeni araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırmada tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Öncelikli olarak her ilçenin ilköğretim okulunun %10'u örnekleme alınmıştır. Belirlenen ilköğretim okullarındaki öğretmenlere anketler gönderilmiş, geri dönen anketler araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Örneklem evrenin %20.52'sini oluşturmaktadır. Araştırmadaki bağımsız değişkenlerin sayısal durumu ve kod numaraları Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. Araştırmanın bağımsız değişkenleri ve kod numaraları
(Table 1. ndependent variables and code numbers of the research)

Cinsiyet	1- kadın 2-erkek
Kıdem	1- 0-5 yıl 2- 6-15 yıl 3-16 ve daha yukarı yıl
Branş	1-sınıf Öğretmeni 2- Sosyal bil. 3- Fen ve tek. 4-Türkçe ve Ed. 5-Matematik 6-Yabancı dil 7- Güzel sanatlar ve Beden eğit. 8- Diğer
Eğitim durumu	1-Ön lisans 2-Lisans 3-Lisansüstü
Okuldaki Öğrenci Sayısı	1-300'den az 2-300-499 3-500-799 4-800-999
İlçe	1-Buca 2-Balçova 3-Bayındır 4-Karşıyaka 5- Bornova 6-Konak 7-Torbalı 8- Foça 9-Urla 10- Çiđli 11-Gaziemir 12-Narlıdere 13- Menemen 14- Aliađa 15- Selçuk 16-Güzelbahçe 17-Menderes 18-Seferihisar 19-Kemalpaşa
Toplam Kalite	1-ödül almayan 2-ödül alan

3.1. Veri Toplama Aracı (Data Collection Instrument)

Vizyoner liderlikle ilgili ölçme aracı Sashkin ve Rosenbach tarafından geliştirilmiştir. Ölçme aracı 50 maddeden oluşmaktadır. Birinci alt boyutu yönetsel liderlik oluşturmaktadır. İkinci alt boyut dönüşümsel liderliktir. Üçüncü alt boyut ise dönüşümsel liderlik özellikleridir. Yapılan analizler sonucunda, ölçme aracının güvenilirliği belirlenmiştir (Pugh, 1988).

Pugh (1998)'un araştırma bulgularının SPSS programında yapılan analizlerinde, yönetsel liderlik alt boyutunda yönetici

yardımcılarında Cronbach alfa =.75, gözlemcilerde .87, dönüşümcü liderlik davranışları alt boyutunda yönetici yardımcıları Cronbach alfa =.68, gözlemcilerde, .91, dönüşümcü liderlik özellikleri alt boyutunda yönetici yardımcıları Cronbach alfa=.65, gözlemcilerde .73, ölçek genelinde ise yönetici yardımcıları Cronbach alfa=.81, yöneticilerde .94 olarak hesaplanmıştır.

3.2. Veri Toplama Aracının Türkiye'ye Uyarlanması (Adaptation of Data Collection Instrument to Turkey)

Ölçme aracının madde analizi ve güvenilirlik çalışması Aksu (2008) tarafından yapılmıştır. Dönüşümcü liderlik özellikleri alt boyutunda faktör yükü ve madde-test korelasyonu düşük olan 8, 18, ve 29. maddeler ölçme aracından çıkarılmıştır. Yönetimsel liderlik alt boyutunun güvenilirlik kat sayısı Cronbach alfa =.98, dönüşümcü liderlik davranışları boyutunda Cronbach's alfa =.96 ve dönüşümcü liderlik özellikleri alt boyutunda güvenilirlik Cronbach alfa =.97, ölçek genelinde Cronbach alfa .99 olarak belirlenmiştir.

2007-2008 Eğitim Öğretim Yılında, belirlenen 61 ilköğretim okulunda öğretmenlere dağıtılan anketlerden, geri dönenler incelenmiştir. Bunların içinden eksik bilgi verilen, boş olan anketler çıkarılmış, 665 anket değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırma analizleri SPSS Programında yapılmış, tek yönlü varyans analizi, t testi, Kruskal-Wallis testi, Mann-Whitney U testi gibi istatistiksel testlerden yararlanılmıştır (Büyüköztürk vd, 2008; Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu, 2005; Tavşancıl, 2006).

Birinci alt problemin çözülmesinde 5'li likert ölçeğine göre küçükten büyüğe doğru: Yönetimsel liderlik boyutu 10-17, 18-25, 26-33, 34-41, 42-50 puan; Dönüşümsel liderlik davranışları boyutu 20-35, 36-51, 52-67, 68-83, 84-100 puan; Dönüşümsel liderlik özellikleri boyutu 17-30.50, 30.51-44.20, 44.21-57.60, 57.65-85 puan; Ölçek geneli ise 47-84.5, 84.6-122.10, 122.11-159.7, 159.8-197.3 ve 197.4-235 puan aralıklarında değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUMLAR (FINDINGS AND COMMENTS)

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

(Findings and Comments Related to the First Sub-Problem)

Bu alt problem ilköğretim okulu öğretmenlerinin vizyoner liderliğe ilişkin algıları ne düzeydedir? şeklinde belirlenmiştir. Bu durumu gösteren aritmetik ortalamalar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Vizyoner liderliğe ilişkin puanların aritmetik ortalama ve standart sapmaları

(Table 2. Arithmetic means and standart deviations)

Boyutlar	N	x	S
Yönetimsel Liderlik	665	35.98	8.808
Dönüşümsel Liderlik	665	74.15	17.289
Dönüşümsel Liderlik Özellikleri	665	62.14	13.144
Ölçek Geneli	665	168.78	37.459

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğretmenler, okul müdürlerinin vizyoner liderliğe ilişkin davranışlarını tüm boyutlarda ve ölçek genelinde büyük ölçüde etkili algılamaktadırlar.

Okul müdürlüklerine atamalar 1998-2004 yılları arasında sınavla yapılmış olup, atamalarda adayların eselerinden aldıkları puanlar ve bitirdikleri okullar önemli rol oynamıştır. Bu yıllarda yönetici ve ilköğretim denetmeni atamalarında özellikle eğitim yönetimi ve denetimi lisans programı mezunu öğretmenler değerlendirilmiştir. Sınavlara giren adaylar sınav hazırlığı yapmış olup, sınavı kazanan

adaylar eğitim yönetimiyle ilgili kursa katılmışlardır. Ayrıca İzmir ilindeki tüm ilköğretim okulu müdürlerine hizmetiçi eğitim kursu verilmiştir.

Bu çalışmalar ve değerlendirmeler sonucunda okul müdürlerinin vizyoner liderliğe ilişkin kuramsal bilgilerinin oluştuğu ve bu liderliği yapmaya çaba harcadıkları düşünülebilir. Bu durum, Le Mieux(2000)'un araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar (Findings and Comments Related to the Second Sub- Problem)

Bu alt problem ilköğretim okulu öğretmenlerinin vizyoner liderliğe ilişkin algıları cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Şeklinde belirlenmiştir. Bu durumu sınamak için yapılan t-testi Tablo 3'de görülmektedir.

Tablo 3. Cinsiyete göre farklılığı belirleyebilmek için yapılan t-testi

(Table 3. t-test in order to determine statistical discrepancy according to gender)

Boyut	Cinsiyet	N	X	S	t	P
Yönetmel Liderlik	Kadın	443	35.55	8.98	-1.88	.06
	Erkek	217	36.92	8.38	-1.92	
Dönüşümsel Liderlik	Kadın	443	73.60	17.49	-1.27	.20
	Erkek	217	75.42	16.73	-1.28	
Dönüşümsel Liderlik Özellikleri	Kadın	443	61.93	13.02	-.68	.49
	Erkek	217	62.68	13.39	-.68	
Ölçek Geneli	Kadın	443	167.65	37.60	-1.21	.22
	Erkek	217	171.41	37.01	-1.21	

P<0.05

Tablo 3'de görüldüğü gibi, ilköğretim okulu öğretmenlerinin vizyoner liderliğe ilişkin algıları cinsiyete göre (P<0.05) düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar (Findings and Comments Related to the Third Sub-Problem)

Bu alt problem ilköğretim okulu öğretmenlerinin vizyoner liderliğe ilişkin algıları kıdemlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Şeklinde belirlenmiştir. Bu durumu sınamak için yapılan tek yönlü varyans analizi Tablo 4'de görülmektedir.

Tablo 4'de görüldüğü gibi öğretmenlerin vizyoner liderliğe ilişkin algıları kıdemlerine göre dönüşümsel liderlik boyutunda anlamlı farklılık (P<0.05) göstermektedir. Yapılan LSD testi sonucunda farklılığın 1. grup ve 3. grup; 2. grup ve 3. grup arasında olduğu belirlenmiştir. Bu gruptan x'sı en yüksek olan grup 1. grup, en düşük olan ise 3. gruptur.

1. ve 3. gruptaki öğretmenler, kıdemleri 3. gruba göre daha en az olan öğretmenlerdir. Bu gruptaki öğretmenlerin meslekte daha heyecanlı oldukları, okul müdürünün liderlik davranışlarını daha fazla benimsedikleri söylenebilir. Taylor (2003), Vona (1997), Endeman (1990) ve Major (1988)'un bulguları da araştırma buğularını destekler niteliktedir.

Dördüncü ve beşinci alt problemlerde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin vizyoner liderliğe ilişkin algıları, yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda branş ve eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık (P< 0.05) göstermemektedir.

Tablo 4. Kıdeme göre farklılığı belirleyebilmek için yapılan tek yönlü varyans analizi
(Table 4. One way variance analysis order to determine statistical discrepancy according to years of the experience)

Boyut		Kareler Toplamı	Sd.	Kareler Ortalaması	F	P
Yönetmel Liderlik	Gruplar Arası	211.23	2	105.61	1.35	.25
	Gruplar İçi	50851.81	652	77.99		
	Toplam	51063.04	654			
Dönüşümsel Liderlik	Gruplar Arası	2008.70	2	1004.35	3.37	.03*
	Gruplar İçi	194287.18	652	297.98		
	Toplam	196295.92	654			
Dönüşümsel Liderlik Özellikleri	Gruplar Arası	914.83	2	457.41	2.64	.07
	Gruplar İçi	112640.30	652	172.76		
	Toplam	1013555.13	654			
Ölçek Geneli	Gruplar Arası	7733.51	2	3866.75	2.75	.06
	Gruplar İçi	914399.08	652	1402.45		
	Toplam	922132.60	654			

P<0.05

4.4. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar (Sixth Findings and Comments Related to the Sub-Problem)

Bu alt problem, ilköğretim okulu öğretmenlerinin vizyoner liderliğe ilişkin algıları görev yaptıkları okuldaki öğrenci sayısına göre anlamlı farklılık göstermekte midir? şeklinde belirlenmişti. Bu durumu sınamak için yapılan tek yönlü varyans analizi Tablo 5’de görülmektedir.

Tablo 5. Öğrenci sayısına göre farklılığı belirleyebilmek için yapılan tek yönlü varyans analizi
(Table 5. ANOVA in order to determine statistical discrepancy according to the number of the students)

Boyut		Kareler Toplamı	Sd.	Kareler Ortalaması	F	P
Yönetmel Liderlik	Gruplar Arası	2537.81	4	634.45	8.66	.00*
	Gruplar İçi	47571.49	650	73.18		
	Toplam	50109.30	654			
Dönüşümsel Liderlik	Gruplar Arası	7011.11	4	1752.77	6.14	.00*
	Gruplar İçi	185.47	650	285.34		
	Toplam	192485.75	654			
Dönüşümsel Liderlik Özellikleri	Gruplar Arası	4121.46	4	1030.36	6.21	.00*
	Gruplar İçi	107771.85	650	165.80		
	Toplam	111893.32	654			
Ölçek Geneli	Gruplar Arası	37127.80	4	9281.95	6.94	.00*
	Gruplar İçi	868321.44	650	1335.87		
	Toplam	905449.25	654			

P<0.05

Tablo 5’de görüldüğü gibi, vizyoner liderliğe ilişkin öğretmen algıları okullarındaki öğrenci sayısına göre alt boyutlarda ve ölçek genelinde anlamlı farklılık (P<0.05) göstermektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek için LSD testi yapılmıştır. Bu testin sonucunda 1. gruptaki okullardaki öğretmen algılarının, 4. grup haricindeki tüm okullardaki öğretmenlerden farklılaştığı belirlenmiştir.

Grup aritmetik ortalamalarında en düşük ortalama 1. grubun, en yüksek ortalama ise 5. grubundur.

Öğrenci sayısı 1000'in üzerinde olan okullar genellikle merkezlerde olan okullardır. Bu büyüklükteki okulların müdürlerinin daha fazla öğrenci ve veliye karşı daha fazla sorumluluk hissettikleri, bununla birlikte yeni vizyon arayışlarına girdikleri ya da vizyonlarını gerçekleştirmeye çalıştıkları söylenebilir.

4.5. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar (Findings and Comments Related to the Seventh Sub-Problem)

Bu alt problem, ilköğretim okulu öğretmenlerinin vizyoner liderliğe ilişkin algıları görev yaptıkları ilçeye göre anlamlı farklılık göstermekte midir? şeklinde belirlenmişti. Bu durumu sınamak için yapılan Kruskal-Wallis Analizi Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6. İlçeye göre farklılığı belirleyebilmek için yapılan kruskal-wallis analizi

(Table 6. Kruskal wallis analysis in order to determine statistical distrepancy according to district)

Boyut	Ki- Kare	Sd	P
Yönetsel Liderlik	76.31	18	.00*
Dönüşümsel Liderlik	73.20	18	.00*
Dönüşümsel Liderlik Özellikleri	76.15	18	.00*
Ölçek Geneli	76.23	18	.00*

P<0.05

Tablo 6'da görüldüğü gibi, öğretmenler vizyoner liderliğe ilişkin algıları görev yaptıkları ilçeye göre (P<0.05)düzeyinde anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık, ölçeğin tüm boyutlarında ve ölçeğin genelinde bulunmuştur.

Farklılığın hangi ilçeler arasında olduğunu belirleyebilmek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan U testi sonucunda çoğu ilçelere göre öğretmenlerin vizyoner liderliği algılamaları farklılık göstermektedir.

İlçelerin sosyal, kültürel, ekonomik yapılarının eğitim beklentilerini de etkilediği söylenebilir. Bu bağlamda okul müdürlerinin de ilçe yapısına ya da çevreye uygun vizyoner liderlik davranışlarında buldukları düşünebilir.

4.6. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum (Findings and Comments Related to the Eighth Sub-Problem)

Bu alt problem, ilköğretim okulu öğretmenlerinin vizyoner liderliğe ilişkin algıları görev yaptıkları okulun T.K.Y ödülü alıp-almamasına göre anlamlı farklılık göstermekte midir? şeklinde belirlenmişti. Bu durumu sınamak için yapılan t testi Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7'de görüldüğü gibi, öğretmenlerin vizyoner liderliğe ilişkin algıları görev yaptıkları okulun T.K.Y ödülü alıp-almamasına göre anlamlı farklılık (P<0.05) göstermektedir. Tablo 7'deki ortalamalarda görüldüğü gibi farklılık ödül alan okullardaki öğretmenlerin lehinedir.

T.K.Y liderliği de önemseyen bir yönetim anlayışıdır. T.K.Y ödülü alan bir okulun müdürünün de liderlik konusu üzerinde durduğu, bu konuda yetkinleştiği, vizyon olmadan T.K.Y'nin de etkisiz olacağını düşünmüş olacağı söylenebilir. Bu okul müdürünün kuramsal bilgilerini pratiğe de taşıdığı ve okul vizyonuna ulaşabilmek için yoğun çaba harcamış olabileceği belirtilebilir.

Tablo 7. Ödül alıp-almamaya göre farklılığı belirleyebilmek için yapılan t-testi
(Table 7. t-Test in order to determine statistical discrepancy according to getting reward)

Boyut		N	X	S	t	P
Yönetmel Liderlik	Ödül Almayan	638	35.70	8.83	-4.09	.00*
	Ödül Alan	27	42.70	4.26	-7.84	
Dönüşümsel Liderlik	Ödül Almayan	638	73.75	17.45	-2.86	.00*
	Ödül Alan	27	83.44	8.51	-5.44	
Dönüşümsel Liderlik Özellikleri	Ödül Almayan	638	61.77	13.22	-3.56	.00*
	Ödül Alan	27	70.88	6.77	-6.49	
Ölçek Geneli	Ödül Almayan	638	167.26	37.72	-3.46	.00*
	Ödül Alan	27	193.03	17.94	-6.71	

P<0.05

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (RESULT AND PROPOSALS)

Sonuç olarak, yapılan çalışmayla, İzmir ili ilköğretim okulu müdürlerinin vizyoner liderlik konusunda etkili oldukları belirlenmiştir.

Öneri olarak;

- Bu çalışmaya benzer çalışmaların eğitimin her kademesinde yapılmasında yarar görülmektedir.
- Vizyoner liderlikte mükemmel yakalanamamıştır. En etkili vizyoner liderliğin yapılabilmesi için okul müdürlerine eğitsel destek sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Adair, J., (2004). Etkili Stratejik Liderlik. (Çev: S.F. Güneş. İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılığı.
- Aksu, A., (2008). Toplam Kalite Yönetimi ve Vizyoner Liderlik, Araştırma Raporu, İzmir.
- Arıkan, S., (2001). Liderlik, (S.Güney Ed).Yönetim ve Organizasyon, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Berry, G., (1997). Leadership And The Development of Quality Culture In Schools, International Journal of Educational Management, 11(22), 52-64. Retrieved december 14,2008, from Emerald databases.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F., (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Pegem Akademi.
- Caroselli, M., (2000). Leadership Skills For Managers, New York: Mc Grawhill. Retrieved July 12,2007, from Ebrary databases.
- Çelik, V., (2000). Eğitimsel Liderlik, (2.Baskı).Ankara: Pegem Yayınevi.
- Ehigie, B.O. and Akpan, R.C., (2005). Psycho-Social Factors Inymencing Practive of Total Quality Management in Some Nigerian Organization. Journal of Managarial Psychology. 20(5), 355-379. Retrieved december14,2008, from Emerald databases.
- Endeman, J.L., (1990). Visionary Leadership in Superintendents and Its Effect on Organizational Outcomes, Universty of La Verne. Retrieved december14,2008, from Emerald databases.
- Erçetin, Ş., (2000). Lider Sarmalında Vizyon, (2.Baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Eren, E., (1993). Yönetim ve Organizasyon, (2.Baskı)İstanbul: Beta Basın Yayın ve Dağıtım A.Ş.

- Major, K.D., (1988). Dogmatism, Visionary Leadership and Effectiveness of Secondary Principals, Universty of La Verne. Retrieved december14,2008, from Emerald databases.
- Manning T., and Robertson B., (2002). The Dynamic Leader- Leadership Development Beyond the Visionary Leader, Industrial and Commercial Training. 34(4), 137-143. Retrieved december14,2008, from Emerald databases.
- Özden, Y., (1999). Eğitimde Dönüşüm: Eğitimde Yeni Değerler (2.Baskı)Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Pugh, C.R.O., (1998). Perceptions of The Visionary Leadership of Elementary Asistant Principals, The George Washington University. Retrieved december14,2008, from Proquest databases.
- Robbins, S., (2007). Leading With Vision: Getting Things Done Through Other People, Acanthus Publishing, July 12,2007, from Ebrary databases.
- Sashkin, M. and Rosenbach, W.E., (2005). A Wiev of Leadeship That Matter. [www.Leadingand.com/documents/Leadeship That Matters. Pdf.](http://www.Leadingand.com/documents/Leadeship%20That%20Matters.Pdf)
- Sümbüloğlu, K. ve Sümbüloğlu, V., (2005). Ankara: Hatipoğlu Basım ve Yayım San. Tic. Ltd. Şti.
- Şişman, M., (2004). Öğretim Liderliği, Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Taylor, C.M., (2003). Visionary Leadeship in Nonprofit Organizations, Universty of Florida. Retrieved January 14,2009, from Proquest databases.
- Tavşancıl, E., (2006). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi, (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Vona, M.K., (1997). The Relationship Between Visionary Leadership and Climates of Innovation in Organizational Work Units, The George Washington University. Retrieved January 14, 2009, from Proquest databases.
- Le Mieux, C.J., (2000). Perceptions of the Visionary Leadership of Assistant Principals in Georgia Middle Schools. Retrieved January 14, 2009, from Proquest databases.